

Nüfusunun %95'i Hıristiyan - Ortodoks Rum olan Osmanlı Ayvalık'ından, nüfusunun hemen tamamının Müslüman - Türk olduğu Cumhuriyet Ayvalık'ına ..

Dört Nesil Ayvalık

İnsan profilindeki büyük farklılaşmanın getirdiği sosyal, kültürel ve ekonomik değişimlerin Ayvalık'ı.

Kitaplarında mübadeleyi konu alan onlarca yazardan biri olan Bruce Clark'ın dediği gibi, 'İki Kere Yabancı'.

Bu hikaye Onlar'ın hikayesidir; kendi topraklarına yabancılaştırılan, gittiği topraklara yabancı olanların

hikayesi. Yaşar Kemal, Mikis Theodorakis,

Zülfü Livaneli, Ahmet Yorulmaz'ın eserlerinde anlatılanlar Onlar'dır.

Onlar, babalarımız, dedelerimiz, atalarımızdır.

Serdar Yazgan

Dünyanın en güzel kentlerinden biri olan Ayvalık, Türk ve Rum mübadelesinin yaşandığı dönemde tarihin insanlık dramlarından birine şahit olmuştur.

Yunanistan'ın Serez kentinden göç eden dedem ve babası, Ayvalık'ı yurtları kabul etmişler, yıllar sonra babam ve ben de dünyaya ilk buradan 'merhaba!' demişiz.

Ayvalık kenti, Anadolu'nun Ege kıyılarının, o zamanki adlarıyla kuzeyde Mysia ile güneyde Lydia bölgeleri arasında kalan Eolis bölgesinin kıyı şeridinde yer almaktadır. Bölgede Grek, İyon, M.Ö. 6. yüzyılda Lidya ve Pers, M.Ö. 192'den sonra da Roma ve Bizans çağları yaşandı.

Ayvalık'tan 20 Mart 1909'da İtalya'ya postalanmış kart, İstanbul ve İskenderiye yoluyla İtalya'ya ulaşmış. Arkasında Ayvalık, Galata ve Alexandria damgaları var.

Ayvalık'ın kuruluşu ile ilgili farklı görüşler vardır. Bir görüşe göre, 16. yüzyılın başlarında çevre adalardaki halk, korsanların baskı ve saldırılarından kaçarak önce Kabakum'a, sonra da Küçükköy ve Ayvalık'a yerleşmiş. Diğer bir görüşe göre de, kasaba Türkler tarafından kurulmuş, geçimlerini de zeytincilikle sürdürmüşlerdir. Ayvalık'ın 1430 yıllarında askeri amaçla kurulduğuna dair görüşler de vardır.

Ayvalık adının kaynağına yönelik de farklı görüşler vardır. Midilli'nin Kidona adlı köyünden veya Girit'in Kidonies bölgesinden gelenlerden dolayı, Ayvalık isminin verildiği ileri sürülür. Ayvalık'ın, bulunduğu Eolis bölgesinin adının zaman içinde değişime uğraması sonucu ortaya çıkan diğer bir görüştür. Bir başka iddiaya göre, adını bir tür deniz midyesi olan ayvada'dan almıştır. 'Yabani ayva' anlamına gelen Kidonia veya 'ayva ağaçlarının olduğu yer', en güçlü görüş olarak kabul bulmuştur.

Osmanlı Döneminde Ayvalık

Ayvalık, 1789 yılından itibaren gayrimüslimlerin yaşadığı özerk bir bölgeydi. 1821 Yunan ayaklanmasından sonra şehir boşaltılarak, Karesi Sancağı'na bağlı bir ilçe oldu.

Vital Guinet adlı araştırmacının 1891 yılında yaptığı istatistiklere göre, kentin nüfusu 21.666 idi. Bunun 21.486'sı Rum, 180'i ise Türk'tü.

1909 tarihli Ticaret Odası Yıllığı'nda ise, kentin nüfusu 25.000'e çıkmış, kentteki ev sayısı 6.000'e ulaşmıştı. Bu yılda üç askeri karakol ile bir hükümet konağı görülür. Kentteki mahalle sayısı 11'di.

Contaxis serisinden olan kartpostal, Palabahçe (Palio-Bakhtse) ismiyle bilinen, hala Ayvalık'ın yerlileri tarafından aynı isimle anılan sokağı göstermektedir. Yolun sonunda halk toplanmış, çekilen fotoğrafa poz vermektedir. Fotoğrafın solunda bulunan kişilerin arkasından girilen dar sokak, bu fotoğrafın çekilmesinden 50 yıl kadar sonra benim büyüdüğüm sokaktır. Bu sokağın şimdiki adı, 13 Nisan Sokağı'dır.

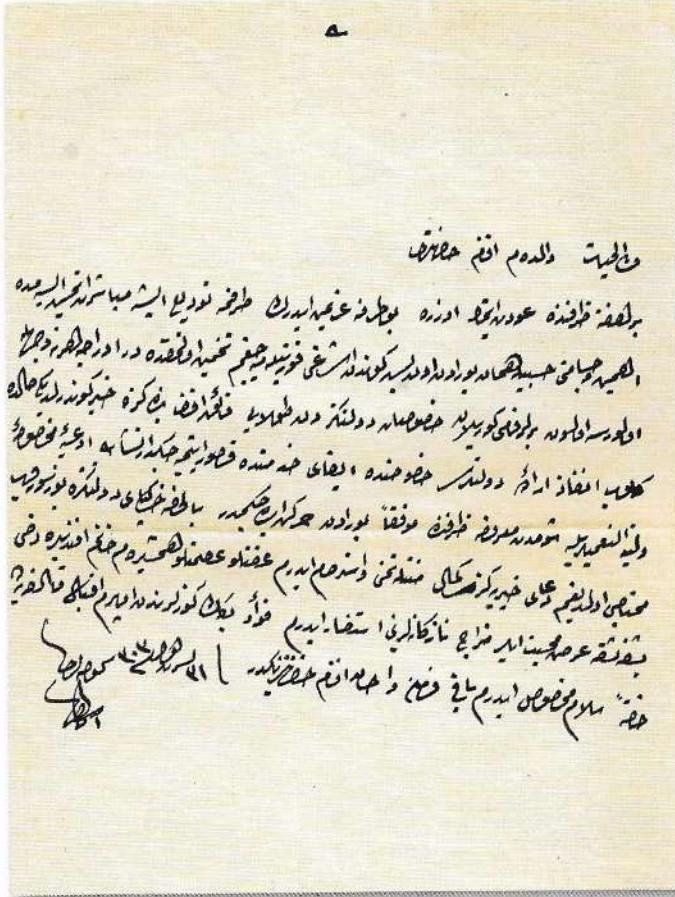
Kartpostalda yer alan 'Saint Constantin Şapeli', Cunda adasının güneyindeydi. Fotoğraf, Contaxis imzalı, 1900'lerin başı.

Taksiyarih, Aya yani, Aya Nikola, Aya Yorgi, Aya Dimitri, Aya Vasil, Aşağı Penaye ve Orta Penaye, bunlardan bazılarıdır. Ayvalık'ta cami olarak inşa edilmiş tek yapı, Hamidiye mahallesindeki 'Hamidiye Minareli Camisi'dir. On yıl geriye gidersek,

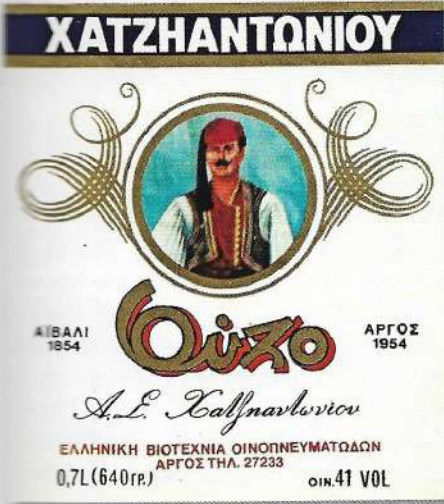
1899 yılına ait verilere göre, Ayvalık'ta Osmanlı vatandaşı olan Rumlara ait 11 kilise, 1 manastır ve oldukça fazla sayıda şapel vardı.

Yund Adaları topluluğunda 8 adet manastır vardı. Bunlar, Taksiyaris, Panag-

1887 yılında Ayvalık'taki çocuğundan İstanbul'daki annesine gönderilmiş mektup. Ayvalık'a ilk defa gelmiş olan oğul, annesine Ayvalık'ı ve Cunda Adası'nı çok beğendiğini yazmış.

'Kaciantonioy' adlı firma, 1854 yılında Ayvalık'ta üzüme üretimine başlamış. Üretim, Mübadele'den sonra Mora yarımadasındaki Argos kentinde devam etmiş. Etiket, firmanın 100. kuruluş yılı anısına hazırlanmış.

İyas Tis Lekai, Ayışığı Manastırı, Ayos Apostolos Manastırı, Tavuk Adası Manastırı, Güvercin Adası Manastırı, İlyas Peygamber Manastırı, Kızlar Manastırı idi.

1870'li yıllarda Ayvalık'tan Cunda Adası'na veya adadan Ayvalık'a gidecek olan posta, Yunan deniz taşıma firmaları tarafından taşınırdı. Cunda Adası'nda Osmanlı Posta İdaresi'nin faaliyetine geçmesinin 1884 yılına rastladığını söyleyebiliriz. Cunda adının da yıllar içinde değişim göstererek, önce Yonda, sonra Yunda ve Cunda olduğunu posta damgalarında görmekteyiz. 1909 tarihli

si' olarak ilan edildi. Bunun üzerine R.Hadkinson adında bir İngiliz zeytinyağı üreticisi, Ayvalık'ta fabrikalar satın aldı. Karesi Salnamesi'ne göre, Ayvalık'ta zeytincilik yapılan toplam arazi 90.000 dönümdü. Yılda ortalama 12.400.000 kıyye (15.872.000 kg) zeytin üretiliyordu. Yetiştirilen zeytinlerin işlenmesi için 22 adet zeytinyağı fabrikası, 1 adet pirina fabrikası ve 30 civarında sabunhane vardı. 1909 yılı Ticaret Rehberi kayıtlarında zeytin ve zeytinyağı üreticisi 23 isim yer alırken, sabun üreticisi sadece 6 isim vardır.

Sakız Adası'nın önemli gelir kaynaklarından biri, ipek böcekçiliği idi. Ayvalık'ın da bu konuda söz sahibi olması nedeniyle iki merkez arasında önemli iş birliği vardı.

Ayvalık'ta üzüm önemli tarım ürünlerinden biri olarak yetiştirilmekte, yaş ve kuru üzüm olarak ihraç edilmesi yanında şarap üretiminde de kullanılmaktaydı. Bugün Kozak olarak bilinen bölgede yetişen üzümler oldukça aranan bir çeşitti. Bozcaada'dan da üzüm gelirdi. 1906 yılı verilerine göre Ayvalık limanından 27.600 kg yaş üzüm, 6.400 kg kuru üzüm ve 117.000 kg şarap ihracatı yapıldı.

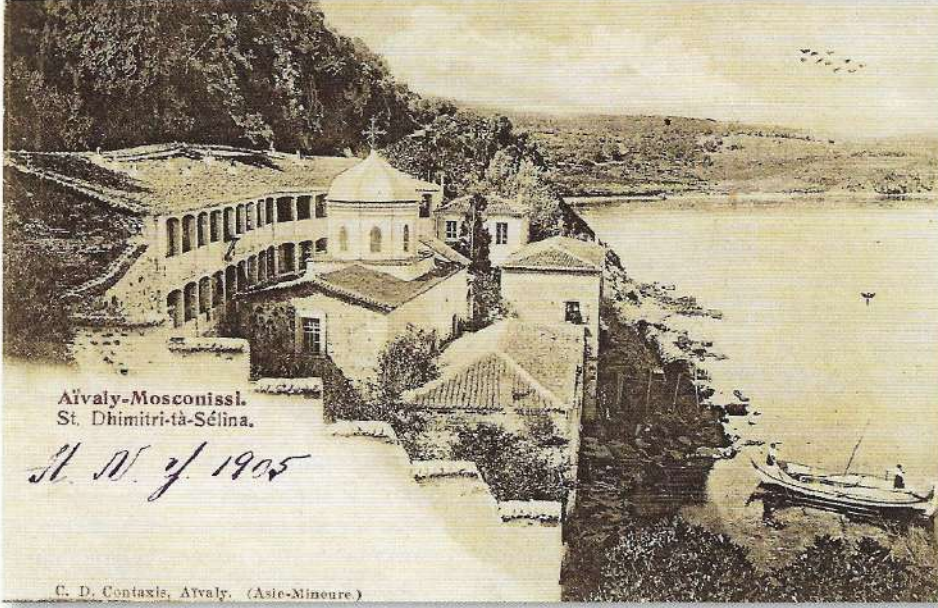
Ayvalık (Kidonia) Ticaret Odası'nın antetli kağıdına 1912 tarihinde yazılmış dilekçe.

Ayvalık Ticaret Odası Rehberi'ne (Annuaire Oriental Commerce 1909) göre, o tarihte Ayvalık Ticaret Odası'na kayıtlı 6 vapur şirketi vardır. Bunlar, Egee, Hadji Daout Farkouh, Sapoundjoglou, Hamidie, Ionienne, Pantaleon ve G.O. Jolly Victoria & C.O. adlı şirketlerdir.

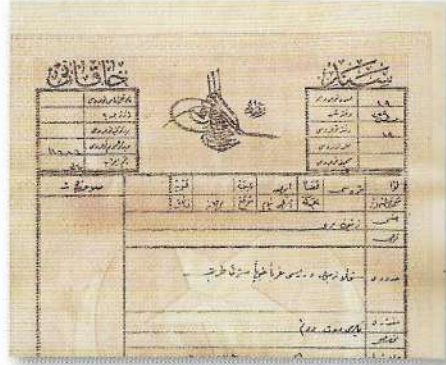
19. yüzyılda, Ayvalık'ı da kapsayan İzmir'in kuzey bölgesi 'zeytin bölge-

Ayvalık'ta 6 eczane, 20 doktor ve 2 hastane vardı. Bu hastanelerden bir tanesi cüzzam hastanesiyken, diğeri genel hastaneydi. 1909 yılı ticaret rehberi kayıtlarında, Jean Chronis adında da bir dişçi vardı.

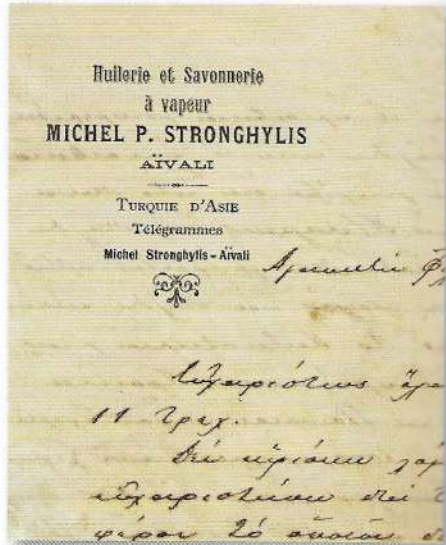
Sosyal ve ekonomik yapının gelişmesi ile birlikte eğitim ve kültür düzeyi de yükselmeye başladı. 1909 kayıtlarına göre

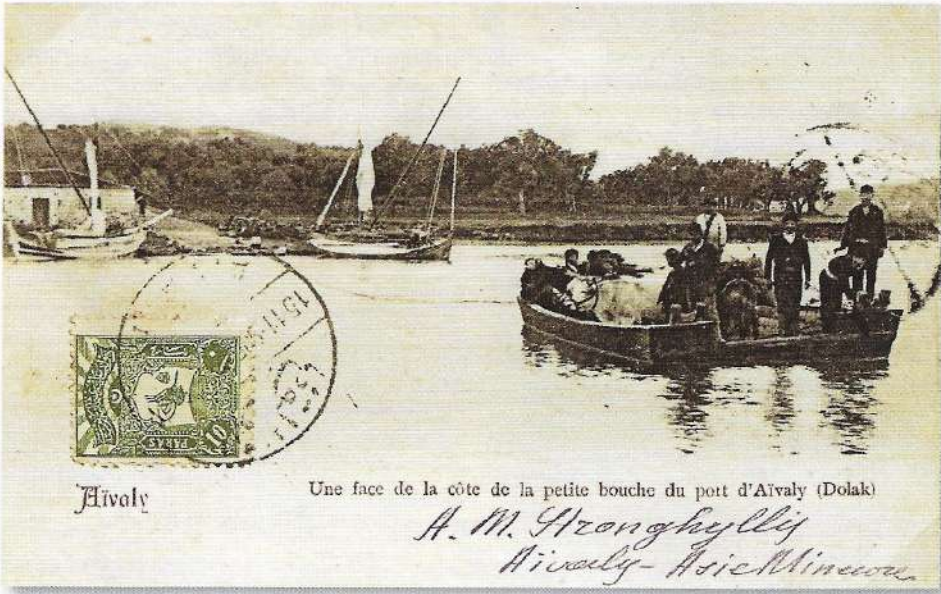
Agios Dimitrios Ta Selina, sonraki adıyla Ayışığı Manastırı, Cunda Adası'nın kuzeyinde Pateriça Yarımadası'nın en uç noktasında, dik bir tepenin denizle birleştiği yerde yer alır. 17. yüzyılda Athos'tan gelen Aynoroz keşişleri tarafından inşa edildiği biliniyor; geçmişte eğitim için de kullanılmış. 1771 ve 1795 yıllarında iki kez onarım görmüş; 1865 yılındaki bir dizi yenilemelerden sonra, son halini almış. Bilinen tek fotoğrafı Contaxis tarafından 20. yüzyılın başında çekilen bu fotoğraftır. 2011 yılında restore edilerek, kültürel mirasa katılmıştır.

Karesi Sancağı'na bağlı Ayvalık'ta bir zeytinlik tapusu.

Zeytinyağı ve sabun fabrikası sahibi Michel P. Stronghlylis'e ait antetli mektup kağıdında 25.12.1909 tarihli mektup.

Ayvalık - Cunda Adası arasında, Dolap Boğazı'nda küçük tekneler ve sallarla yapılan taşımacılığı anlatan kart. 15 Kasım 1905'te Ayvalık'tan İstanbul'a postalanmış.

Ayvalık'ta 3 erkek, 3 kız ve bir karma ortaokul olmak üzere, 7 okul vardı. İlkokulda 1.950 öğrenci, ortaokulda ise 300 erkek ve 150 kız öğrenci eğitim görüyordu. 20. yüzyılın başında, Ayvalık'ta Türklere ait 11 öğrencisi olan bir ilkokul vardı.

1914 yılı istatistiklerinde Ayvalık'ın nüfusu 31.445'e ulaştı. Türklerin sayısı 454'dü. Öğrenci sayısı 2.400 idi. Eğitim harcamaları, Rumlar tarafından kilise gelirlerinden sağlanıyordu.

Ayvalıklı Rumların, 'Krikis' adlı gazete

ile 'Haliko Astir' adlı, 15 günde bir çıkan dergileri vardı.

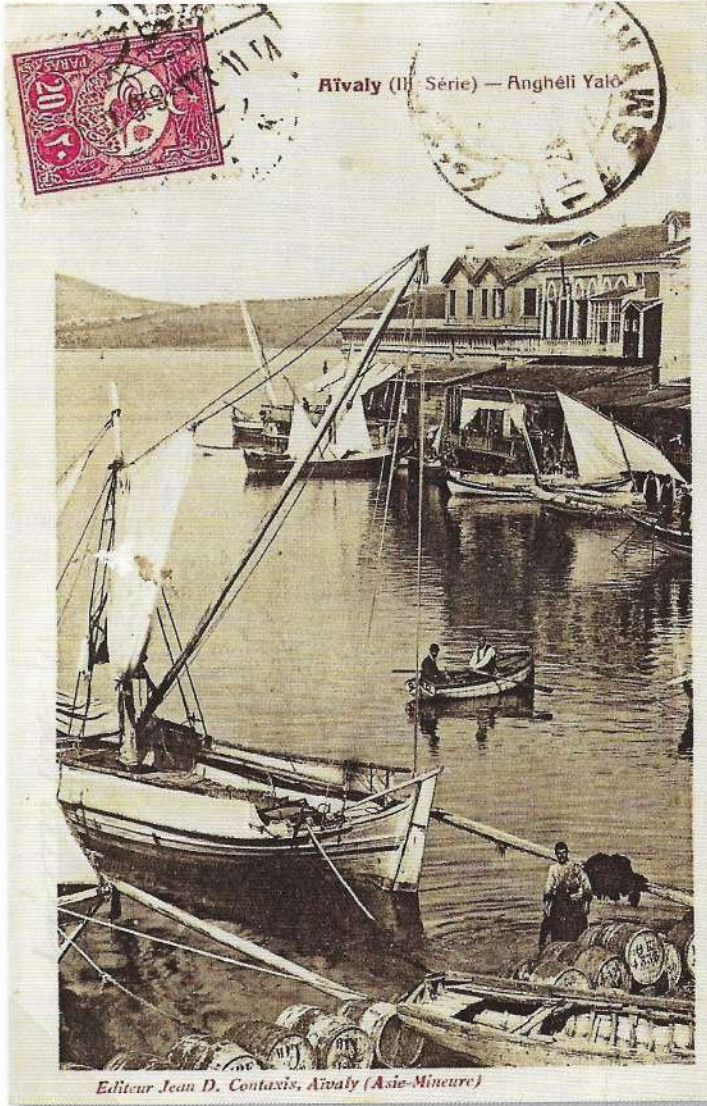
Sakız Adası 1912- 1922 yılları arasında, Anadolu'dan gelen büyük bir mülteci kitlesine ev sahipliği yaptı. Bu göçmenlerin çoğu, Yunanistan'da başka şehirlere yerleştirilinceye kadar geçici olarak liman ve kaleye yerleştirilmişlerdir. Bugün Sakız Adası'ndaki halkın çoğunluğu geçmişte Anadolu'dan göçenlerin torunlarıdır. Ayvalık ile Sakız Adası arasındaki yazışmalara sık rastlanılmasının nedeni bu

olmalı.

Ayvalık'ta Ziraat Bankası, Ticaret ve Sanayi Odası, Telgraf ve Postane İdaresi, Düyun-u Umumiye İdaresi, Reji İdaresi, Liman ve Karantina İdaresi ve Belediye binaları vardı. Ayvalık'ta görev yapan memurların tamamı Türk'tü. İngiltere, Fransa, Yunanistan, Rusya ve İtalya Devletleri, Ayvalık'ta konsolosluk düzeyinde temsil ediliyorlardı.

Ayvalıklı Rumların yöresel dansı olan Ayvalık Zeybeği ya da onların değişikle Zeybekiko da bu topraklarda doğmuştur. Mübadeleyle Yunanistan'a göç eden Rumlar, yasaklandığı için 1930'lara dek kendi topraklarında bu dansı yapamamışlardır.

19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında, Ayvalık'ta özellikle dericilik çok gelişti. Ayvalık'ta işlenen deriler özellikle Avrupada çok aranırdı. Ayvalık'ta o yıllarda 80 adet buhar ile çalışan tabakhane vardı. 1909 yılının ticaret rehberinde Ayvalık'ta, Ticaret Odası'na kayıtlı deri ticareti yapan 7

1909 yılında Ayvalık'tan, İzmir üzerinden Fransa'ya giden Contaxis kartında, Ayvalık Limanı'nda şarap fiçilerini taşıyan mavnalar

Günümüzde Sakarya Okulu olan hastane binası önünde, din adamları ve önlüklü kişiler.

Kartpostal, 1905 yılında Ayvalık'tan Marsilya, Fransa'ya gönderilmiş. (13 no'lu kartpostalda) görülen bahçenin arkasındaki hastanenin ana kapısıdır.

'Değirmen Zeytin, Zeytinyağı ve Sabun Fabrikası', o yıllarda Ayvalık'ta faaliyet gösteriyordu.

girişimci vardı: Greg. Alexiou, D.Nicolas Babalis, D.Condi, Const.D.Lendoudes, D.Papuka, Nic. Parissis, Athanase Patrikas 1909 Ayvalık Ticaret Odası Yıllığı'nda (Annuaire Oriental Commerce 1909) Evangelos G. Cavouras'ın şirketinin ticari

etkinlikleri şu şekilde sıralanmış: İthalat, İhracat, ağırlıkla Avrupa'dan. Agente, komisyoncu, takı çeşitleri, saat, gümüş, altın, mücevher çeşitleri.

1880 yılında, Ayvalık limanı 20 bin lira sermayeli bir şirket tarafından genişletildi

ve vapurlar limana yanaşma olanağı buldular. Yılda ortalama 600 gemi limana giriyordu. Bu gelişme, şehrin ekonomisini olumlu yönde etkiledi.

22. sayfanın sol üst köşesindeki kartpostalda konu olan 'Macaronia Çiftliği', şimdi 'Kabakum' olarak bilinen bölgedeydi. Günümüzde bu çiftlik 'Makaron Çiftlik' olarak varlığını sürdürmektedir. Alfred Philippson adlı Alman araştırmacı, yapmış olduğu coğrafik, jeolojik, hayvan popülasyonu ve arkeolojik çalışmaları kapsamında 1900'lü yılların başında Ayvalık'ı da ziyaret etti. Macaronia Çiftliği yanında Tunç Çağı'ndan kalma 'Malena' yerleşimini belirledi.

Kartpostal yayıncısı Jean D. Contaxis, Ayvalık'ın özellikle 20. yüzyılın başlarındaki görüntülerinin bugünlere ulaşmasında önemli bir rol oynamıştır. Jean D. Contaxis imzalı Ayvalık kartpostalı sayısı, 40 civarındadır. 1909 yılında yayınlanmış olan 'Annuaire Oriental Commerce'te Jean D. Contaxis'in mesleği konfeksiyoncu olarak belirtilmiş olmasına karşın, aynı zamanda iyi bir fotoğrafçı da

28 Mayıs 1925 tarihli, sabun üreticisi "Sabuncu Mustafa Çocukları Ali & Fehmi" firmasına ait antetli zarf.

Ayvalıklı Avcılar, Cumhuriyet Meydanı'nda eski elektrik santralinin önünde. Tarih, 6 Kasım 1340 (1924). Fotoğrafın arkasında eski harflerle şu not düşülmüş: "Ayvalık'ta Avcılık Kulübü büyük bir canlılık göstermektedir. Kulüp azaları gittikçe çoğalmaktadır. Bunlar sürek avları yaparak, mahsüle zarar veren yaban hayvanlarını öldürmektedir. Bu fotoğraf, meskur azaların sürek avına giderken çekti oldukleri bir hatıradır. İmza: Raqıp Kemal."

üretilen ürünler, deniz yoluyla İzmir ve İstanbul'daki müşterilere ulaştırılıyordu.

Ayvalık, 1865 yılında meydana gelen Midilli depremi ve daha sonra aralıklarla meydana gelen diğer depremlerden önemli ölçüde etkilendi. En son 6 Ekim 1944'te 6,9 şiddetinde yaşanan depremde, 30 kişi yaşamını yitirdi; 5.500 bina hasar gördü.

Ayvalık, özellikle 1960'lı yıllardan itibaren doğal güzellikleri ile turizmde öne çıkmaya başladı ve günümüze kadar sürekli gelişti. Ayvalık koyunda toplam 22 ada ve adacık bulunuyor. Bu adalar içinde en büyüğü Ali-bey ya da halkın dilindeki ismiyle, Cunda Adası'dır. Yerleşime açık tek adadır ve Türkiye'nin Ege Denizi'ndeki dördüncü büyük adasıdır. **B**

KAYNAKÇA

- Bayram Bayraktar, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Ayvalık Tarihi, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2014
- Bruce Clark, İki Kere Yabancı (Twice a Stranger), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008)
- Kemal An, Türk Ticaret Bahriyesi ve Mübadele Gemileri, Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Yayınları, 2008
- Ahmet Yorulmaz, Kimler Geldi, Kimler Geçti Ayvalık'tan, Geylan Kitabevi, İzmir, 1998
- Ahmet Yorulmaz, Ayvalık'ı Gezerken, Geylan Kitabevi
- Resimli Osmanlı Türk Posta Damgaları,

31.12.1947 tarihli, "Necmi Komili Zeytinyağı, Sabun ve Dahili Ticaret" antetli mektup kağıdı.

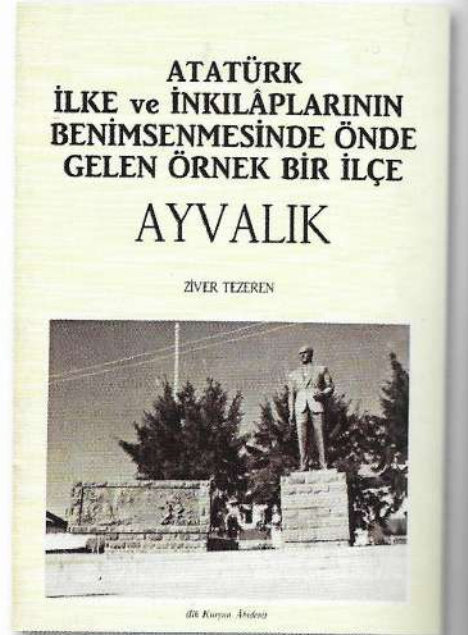
Ayvalıklı fotoğrafçı Ali Zeki'nin fotoğraf kılıfı.

Cunda Adası için motor bileti

60'lı yıllardan 40 kuruşluk bir Ayvalık Belediyesi otobüs bileti.

Ayvalık broşürü. Çocukluğunda Cumhuriyet İlikokulu'nda son sınıfı okuyan, daha sonra Eylül 1976'da Millî Eğitim Müfettişi olarak Ayvalık'a gelen Ziver Tezeren tarafından kaleme alınmış. Kendisi de Midilli mübadillerinden olan Tezeren, 1913 yılında Midilli'nin Molva kazasında doğmuş.

 <p>Mebur</p> <p>Beslemeye mecbur olan kimseler Adı ve soyadı: <u>Hayriye Erden</u> Yaşı: <u>43</u> Mülkleri: <u>Hayriye Erden 43 Yaş</u></p>	1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15
	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25

Vilayeti: Balıkesir
Kazası: Ayvalık

Maaşlı ve Ücretli Memur ve Müstahdemlere mahsus

KARNE

№498282 *

Adı ve soyadı: Hulki Erden
Dairesi: Liman Başkanlığı
Memuriyet unvanı: Liman Başkanı
İkametgâhi: Ayvalık

1947 yılında Ayvalık'ta Liman Başkanlığı yapmakta olan Hulki Erden'e ait çalışma karnesi; 07.03.1947 tarihinde Ayvalık Kaymakamlığı tarafından onaylanmış. Çalışma karnesinin "Beslemeye mecbur olduğu kimseler" başlığı altında "Hayriye Erden, yaşı 43, Eş" açıklaması kaydedilmiştir.

Cumhuriyet'in 10. yılını kutlamak üzere Ayvalık halkı, öğrenciler, yöneticiler, askerler ve subaylar, Cumhuriyet Meydanı'nda toplanmışlar.

Atatürk'ün, Ayvalık yerel yöneticileri ve öğrenciler tarafından Ayvalık girişinde karşılanması. Fotoğrafta Atatürk eski İzmir yolu üzerindeki 'Yes Kuyular'da Arnavut kaldırımı yol üzerindeki takın önündeki Daha sonraları bu yolun adı, 13 Nisan Caddesi olarak değiştirilmiştir.

Osmanlı Antiyesi. 8 Nisan 1914'te Ayvalık'tan Paris'e gönderilmiş.

D.G.Dimidis antetli mektup zarfı, 22 Mart 1922 tarihinde, işgal günlerinde, Ayvalık postanesinden KYDONIA damgası ile İzmir üzerinden Fransa'da Marsilya'ya gönderilmiş.

Ayvalık damgalı, 'oyun oynayan çocuklar' konulu kartpostal. 1912'de Paris'e gönderilmiş.

Heyeti oluşturuldu. Mübadele Heyeti 11 temsilciden oluştu. Bunların 4 üyesi Türk, 4 üyesi Yunanlı ve 3 üyesi de İ. Dünya Savaşı'na katılmamış ülkelerin temsilcileri olarak belirlendi. Heyetin merkezinin, Ekim 1923 - Haziran 1924 tarihleri arasında Atina, sonra tasfiye edilene dek, İstanbul olmasına karar verildi.

Ayvalık'a gelen mübadiller, Selanik, Mi-

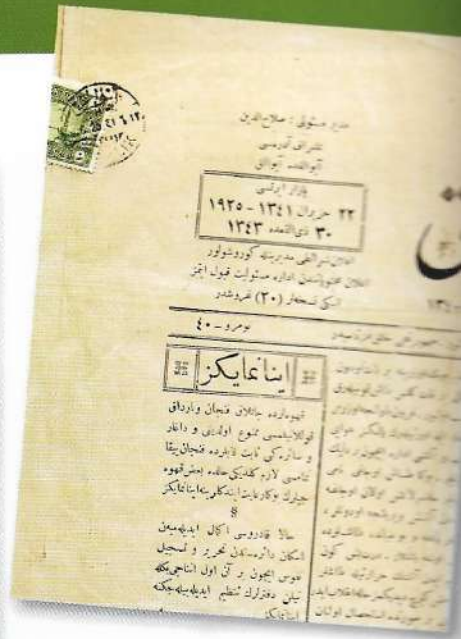
Mübadele Heyeti üyeleri

Ayakta duran dedem Ahmet Mithat Bey, oturan babası Hüsnü Bey. Fotoğraf İstanbul'da bir fotoğrafçı'da 1923 yılında çekilmiş. Aile önce Selanik'e, oradan da gemiyle İstanbul'a gelmiş. Bir süre İstanbul'da kaldıktan sonra Ayvalık'a geçerek, burada yerleşmişler.

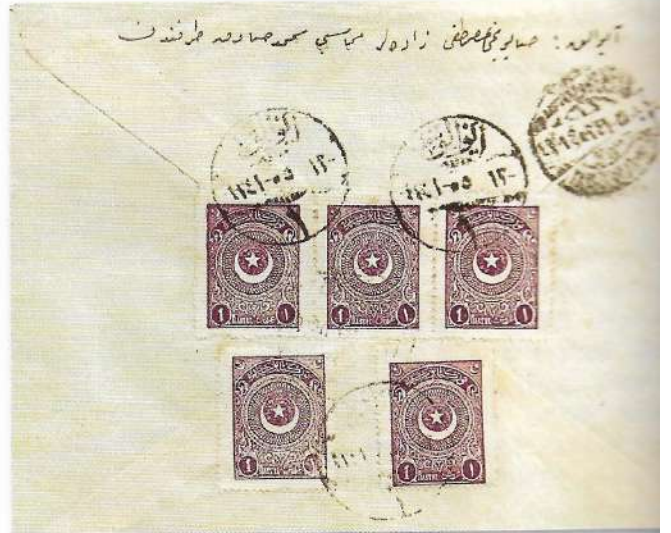
Fotoğrafta kız çocukları dikiş dikiyorlar. Kapıda duran papyonlu bey ise, muhtemelen Singer Mağazasının sahibi. Kartın arkasında 'Aivali Singer Company 1922' ifadesi yer alıyor. 1909 yılına ait Ticaret Yıllığı kayıtlarına göre, şirketin adı Caranicola Freres.

1 Eylül 1924 yılında yayın hayatına başlayan 'Ayvalık Gazetesi'nin 22 Haziran 1925 tarihli nüshası. Gazete, 4 sayfadan oluşuyor. "Müdür-ü mesul Selahattin Bey". Gazete, Haziran 1925'te, 10 para Osmanlı pulu ile Ayvalık'tan postalanmış.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Ayvalık Limanı

Ayyıldız pulları ile Ayvalık'tan İstanbul'a 'Ayvalık 1' damgası ile gönderilmiş mektup zarfı.

Memleket Mektupları

Ayvalık Nasıl Bir Yerdir

Ayvalıkta neden et bol, sebze azdır, kasaba niçin yazın tenhadır?

Ayvalığın Umumi Manzarası

Ayvalık 25 (Hususi) — Deniz kenarına kurulmuş, sık ve beyaz boyalı evleri arasından azametle yükselmiş fabrika bacaları, büyük, tuğla rengi kiliselerin çan kuleleriyle Ayvalık tuhaf bir kaza merkezi. Burada yaz ve kış başka hayat yaşanıyor. Kışın şehir, liman kalabalık, sokaklar amele ile dolu... Fabrikalar günün yirmi dört saatinde bacalarından duman savururlar. Fakat yaz böyle geçmez. Şehir tenhalasır. Açık-

bankası çubeleri pek güzel çalışmakta bilhassa tasarruf hususunda çok büyük teşkilat göstermektedirler.

Hususi ve mükemmel hastanesi, iyi itfaiyesi, genç ve gayretli muallimlerin idaresinde ilk mekteplerle orta muhtelit mektep büyük bir ciddiyet ve intizam dahilindedir.

Spor faaliyetine gelince iki spor kulübü vardır: Biri Altın ordu, bu

Yeni Gün Gazetesi'nin 30 Mayıs 1931 Cumartesi günkü nüshasında, Ayvalık ile ilgili ilginç bir makale yer almış. "Ayvalık nasıl bir yerdir?" başlığı ile yayınlanan yazıda, etin bol, sebzenin az olduğundan, yazın da tenha olduğundan söz edilmiş. Makalede özetle, şehrin içindeki kiliselerin çan kulelerinden, fabrika bacalarından, zeytinyağı fabrikalarının çokluğundan, fabrikaların zeytin zamanı 24 saat bacalarının tüttüğünden, şehrin kalabalıklaştığından, zeytin taşıyan develerden bahsedilmektedir. Akşam olunca

sandalların denize çıkışı, sahillerin ve gazinoların doluşu, radyo ve gramofonların çıkardığı müzik seslerini anlatıyor. O tarihte şehirde Ziraat Bankası ve İş Bankası varmış. Güzel bir hastaneden, iyi bir itfaiye teşkilatından, okulların düzenli olduğundan, ayrıca Altınordu ve İdmanyurdu adlı iki futbol kulübünden söz edilmektedir. Üretilen ürünlerin zeytin, zeytinyağı, tütün ve sabun olduğu anlatılmış. Bunların yanında şarap, konyak ve rakı da üretiliyormuş. Son olarak, makalenin yazarı, hayat pahalı mıdır? sorusunu soruyor ancak yanıtsız bırakıyor.

dilli, Girit ve Limni limanlarından gelerek taşındılar.

Zorunlu göç gerek Türk, gerekse Yunan ekonomisinde yaklaşık 20 yıl süren bir krize yol açtı. Mübadele sonucu diğer yerlerde olduğu gibi, Ayvalık'ta iskan konusunda çeşitli sorunlar yaşandı. Uzun yıllar yaşanan mülkiyet sorunu 1934 yılında verilen tapularla çözümlendi. Burhaniye'ye bağlı olan Ayvalık, Mayıs 1928 tarihinden itibaren ilçe oldu.

Cumhuriyet'in Ayvalık'ında Yaşam

Mübadele sonrası Ayvalık'a Mihalıççık, Girit ve Selanik vilayetinden gelen birçoğunun zeytinciliği bilmesi nedeniyle zeytin, zeytinyağı ve sabun üretimi çok önemli ölçüde gelişti. Ayvalık kıyı kesiminde kurulan fabrikalar

28 Mayıs 1925 tarihli, sabun üreticisi "Sabuncu Mustafa Çocukları Ali & Fehmi" firmasına ait antetli zarf.

Ayvalıklı Avcılar, Cumhuriyet Meydanı'nda eski elektrik santralinin önünde. Tarih, 6 Kasım 1340 (1924). Fotoğrafın arkasında eski harflerle şu not düşülmüş: "Ayvalık'ta Avcılık Kulübü büyük bir canlılık göstermektedir. Kulüp azaları gittikçe çoğalmaktadır. Bunlar sürek avları yaparak, mahsüle zarar veren yaban hayvanlarını öldürmektedir. Bu fotoğraf, meskur azaların sürek avına giderken çekti oldukları bir hatıradır. İmza: Raqıp Kemal."

üretilen ürünler, deniz yoluyla İzmir ve İstanbul'daki müşterilere ulaştırılıyordu.

Ayvalık, 1865 yılında meydana gelen Midilli depremi ve daha sonra aralıklarla meydana gelen diğer depremlerden önemli ölçüde etkilendi. En son 6 Ekim 1944'te 6,9 şiddetinde yaşanan depremde, 30 kişi yaşamını yitirdi; 5.500 bina hasar gördü.

Ayvalık, özellikle 1960'lı yıllardan itibaren doğal güzellikleri ile turizmde öne çıkmaya başladı ve günümüze kadar sürekli gelişti. Ayvalık koyunda toplam 22 ada ve adacık bulunuyor. Bu adalar içinde en büyüğü Ali-bey ya da halkın dilindeki ismiyle, Cunda Adası'dır. Yerleşime açık tek adadır ve Türkiye'nin Ege Denizi'ndeki dördüncü büyük adasıdır. **B**

KAYNAKÇA

- Bayram Bayraktar, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Ayvalık Tarihi, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2014
- Bruce Clark, İki Kere Yabancı (Twice a Stranger), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008)
- Kemal An, Türk Ticaret Bahriyesi ve Mübadele Gemileri, Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Yayınları, 2008
- Ahmet Yorulmaz, Kimler Geldi, Kimler Geçti Ayvalık'tan, Geylan Kitabevi, İzmir, 1998
- Ahmet Yorulmaz, Ayvalık'ı Gezerken, Geylan Kitabevi
- Resimli Osmanlı Türk Posta Damgaları,

31.12.1947 tarihli, "Necmi Komili Zeytinyağı, Sabun ve Dahili Ticaret" antetli mektup kağıdı.

Cunda Adası için motor bileti

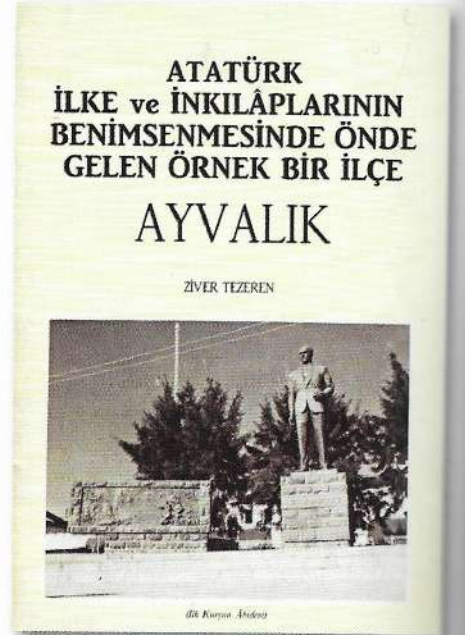
60'lı yıllardan 40 kuruşluk bir Ayvalık Belediyesi otobüs bileti.

İŞİLA Yayınları

- Annuaire Oriental Commerce 1909 (1909 Ticaret Odası Yıllığı)
- Serap Taşdemir, Ayvalık'ta Eğitim Faaliyetleri: 1923 - 1950
- Taylan Köken, Zeytin Hasatı Jetonları, Ayvalık Dergisi, Araştırma
- Ayvalık'ta Şehircilik Araştırmaları: 1964, İTÜ Mimarlık Fakültesi

Ayvalıklı fotoğrafçı Ali Zeki'nin fotoğraf kılıfı.

Ayvalık broşürü. Çocukluğunda Cumhuriyet lükolu'nda son sınıfı okuyan, daha sonra Eylül 1976'da Millî Eğitim Müfettişi olarak Ayvalık'a gelen Ziver Tezeren tarafından kaleme alınmış. Kendisi de Midilli mübadillerinden olan Tezeren, 1913 yılında Midilli'nin Molva kazasında doğmuş.

 <p>Mebur</p> <p>Beslemeye mecbur olan kimseler Adı ve soyadı: <u>Hayriye Erden</u> Yaşı: <u>43</u> Mülâhazatı: <u>Hayriye Erden 43 Yaş</u></p>	1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15
	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25

Vilâyeti: Balıkesir
Kazası: Ayvalık

Maaşlı ve Ücretli Memur ve Müstahdemlere mahsus

KARNE

№498282 *

Adı ve soyadı: Hulki Erden
Dairesi: Liman Başkanlığı
Memuriyet unvanı: Liman Başkanı
İkametgâhi: Ayvalık

1947 yılında Ayvalık'ta Liman Başkanlığı yapmakta olan Hulki Erden'e ait çalışma karnesi; 07.03.1947 tarihinde Ayvalık Kaymakamlığı tarafından onaylanmış. Çalışma karnesinin "Beslemeye mecbur olduğu kimseler" başlığı altında "Hayriye Erden, yaşı 43, Eş" açıklaması kaydedilmiştir.

Cumhuriyet'in 10. yılını kutlamak üzere Ayvalık halkı, öğrenciler, yöneticiler, askerler ve subaylar, Cumhuriyet Meydanı'nda toplanmışlar.

Atatürk'ün, Ayvalık yerel yöneticileri ve öğrenciler tarafından Ayvalık girişinde karşılanması. Fotoğrafta Atatürk eski İzmir yolu üzerindeki "Yes Kuyular"da Arnavut kaldırımı yol üzerindeki takın önündeki Daha sonraları bu yolun adı, 13 Nisan Caddesi olarak değiştirilmiştir.